

Regelrådets uppgift är att granska och yttra sig över kvaliteten på konsekvensutredningar till författningsförslag som kan få effekter av betydelse för företag.

Beslutsdatum
2024-12-04

Vårt diarienummer
RR 2024-305

Ert diarienummer
KN2024/02252

Klimat- och näringslivsdepartementet

Yttrande över förslag till ändrade strandskydds-regler vid små sjöar och smala vattendrag

Regelrådets ställningstagande

Regelrådet bedömer att konsekvensutredningen inte uppfyller kraven i förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar.

Bakgrund och innehåll i förslaget

Huvudregeln enligt gällande regler är att små insjöar och smala vattendrag omfattas av det generella strandskyddet. Ungefär hälften av länsstyrelserna har dock, med stöd av tidigare bemyndiganden, generellt undantagit dessa från strandskydd eftersom de har bedömts uppenbart sakna betydelse för strandskyddets syften. I övriga län gäller strandskydd i stor utsträckning vid sådana vatten. Vidare anges att den nuvarande möjligheten att i enskilda fall upphäva strandskyddet vid små sjöar och smala vattendrag kommit att tillämpas på ett sätt som har medfört att strandskyddet inte nödvändigtvis har upphävts vid de små vatten som har minst betydelse för strandskyddets syften. De betydande skillnader som finns mellan länen vad gäller strandskyddets omfattning vid små insjöar och smala vattendrag kan enligt förslagsställaren svårigen motiveras med utgångspunkt i de olika länen betydelse för strandskyddets syften.

Det föreslås, genom ändringar i miljöbalken, att strandskydd som huvudregel inte ska gälla vid insjöar som är en hektar eller mindre och inte heller vid sådana sträckor av ett vattendrag som är två meter eller smalare. Länsstyrelsen föreslås få möjlighet att i det enskilda fallet besluta att strandskydd ska gälla vid dessa vatten. Möjligheten att besluta om att strandskydd ska gälla begränsas till fall när ett område har särskild betydelse för något av strandskyddets syften. Strandskyddsområdet ska som mest kunna omfatta områden 100 meter från strandlinjen, i stället för dagens 300. Det föreslås även att strandskyddet ska kunna upphävas för områden vid vattendragssträckor som är upp till tre meter breda under förutsättning att de gränsar till en smal sträcka av ett vattendrag där strandskydd inte gäller. Det anges att ändringarna bedöms medföra att acceptansen för strandskyddsreglerna vid små vatten stärks genom att reglerna blir mer begripliga och får en likvärdig tillämpning i hela landet, samtidigt som skyddsvärda vatten kan ges ett ändamålsenligt skydd.

Förslagen förelåg redan i betänkandet *Tillgängliga stränder – ett mer differentierat strandskydd* (SOU 2020:78), vars konsekvensutredning Regelrådet yttrade sig över (RR 2021-38), och förslagen i innevarande promemoria anges ha tagits fram som ett led i den fortsatta beredningen av betänkandets förslag.

Konsekvenser för företag

Det bedöms bland annat bli enklare för enskilda och företag som äger fastigheter som är belägna inom strandnära område vid en liten insjö eller en smal sträcka av ett vattendrag att bebygga och

på annat sätt förfoga över sina fastigheter. Företag inom byggbranschen kan förväntas påverkas positivt av att strandskydd inte gäller och de ökade möjligheterna för upphävande. För småskaliga verksamheter som har nytta av ett strandnära läge kommer det bli enklare att få dispens för byggnader, anläggningar, anordningar eller åtgärder som behövs för verksamheten inom strandnära områden. Det kan t.ex. handla om företag inom besöksnäring och turism, caféer och restauranger, hotellverksamhet i form av s.k. bed and breakfast, jakt och fiske, eller för småskaliga gröna näringar såsom djurhållning eller annan livsmedelsproduktion. Samtidigt kan företag som är beroende av attraktiviteten hos orörda strand- och vattenmiljöer eller strandnära kulturmiljöer påverkas i negativ riktning.

Enskilda och företag som inte äger eller på annat sätt har rådighet över en strandfastighet där det generella strandskyddet inte längre gäller riskerar att påverkas negativt av förslagen. Detta eftersom förutsättningarna för exploatering inom de tidigare strandskyddade områdena ökar, med risk för minskad tillgång till allemansrättsligt tillgängliga strandnära områden, negativ påverkan på landskapsbilden och försämrade möjligheter till friluftsliv. Denna effekt begränsas till de län där strandskyddet vid små vatten inte tidigare har upphävts genom äldre förordnanden.

Motivering till Regelrådets ställningstagande

Konsekvensutredningen är begränsad i omfattning och saknar viss grundläggande information. Så är fallet exempelvis vad avser alternativa lösningar, antal och storlek på berörda företag, beräkningar av kostnader och intäkter för företag, förslagets påverkan på konkurrensen och överensstämmelse med EU-rätten. Det anges att förslagen kan utvärderas inom ramen för de årliga uppföljningarna av miljömålen och strandskyddet, men inte hur utvärderingen kan ske. Det anges att regeringen kommer att återkomma i detta avseende. Konsekvensutredningen har i ovan nämnda avseenden brister. Även om det kan finnas svårigheter att beskriva eller beräkna vissa aspekter borde förslagsställaren ha motiverat avsaknaden av redovisningar.

Regelrådet konstaterar att effekter av betydelse för företag beskrivs kvalitativt. Det ges exempel på hur olika typer av företag kan beröras på olika sätt, både positivt och negativt. Beskrivningen är dock alltför begränsad vad avser förslagets potentiella negativa effekter på företag. Regelrådet konstaterar att även om det finns en tidigare konsekvensutredning till förslagen i denna promemoria saknas flera relevanta beskrivningar från denna, t.ex. vad avser skillnaderna mellan strandskydd i stadsnära miljö respektive glesbygd.

Regelrådet behandlade ärendet vid sammanträde den 4 december 2024.

I beslutet deltog Anna-Lena Bohm, ordförande, Helena Fond, Hans Peter Larsson, Lennart Renbjör och Lars Silver.

Ärendet föredrogs av Anna Stattin.

Anna-Lena Bohm
Ordförande

Anna Stattin
Föredragande